

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی

پایان‌نامه:

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی عمومی

عنوان:

تأثیر آموزش مهارت‌های فرزند‌پروری در کاهش تنیدگی مادران و
فرزندان و افزایش حرمت خود کودکان

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر احمد برجعلی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر مسعود جان‌بزرگی

استاد داور:

جناب آقای دکتر فرامرز سهرابی

دانشجو:

بیبا آجیل‌چی

تابستان ۱۳۸۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

پدر و مادرم که همواره با دلسوزی، مهربانی و فداکاریهایشان مشوق من در تمامی مراحل زندگی مخصوصاً تحصیلی بودند و با تمام وجودشان گرمی محبت و طعم عشق را به من ارزانی داشتند

تقدیم به:

یگانه فرزندم که وظیفه و علاقه مادری مرا بر آن داشت که در تربیت او با مطالعه و دقت بیشتر عمل کنم.

و تقدیم به:

همه کسانی که به ما چگونه اندیشیدن و چگونه زیستن را آموختند.

حقیقت نگار وجود و عدم
نخستین سر آغاز آغازه‌هاست

به نام خداوند لوح و قلم
خدائی که داننده‌ی رازهاست

تقدیر و تشکر:

حمد و ستایش پروردگاری که توفیق بندگی و طاعت را به ما عنایت فرمود و سپاس بی‌کران به درگاهش که مرا در مسیر کسب علم و دانش قرار داد و به پاس راهنماییها و ارشادات عالمانه اساتید بزرگوار جناب آقای دکتر برجعلی و جناب آقای دکتر جان بزرگی و جناب آقای دکتر سهرابی که با ارائه نظرهای دقیق و با صبر و شکیبائی در همه مراحل این پژوهش روشنایی بخش راه بودند مراتب تقدیر خالصانه خود را به پیشگاه این سروران و اساتید بزرگوار که در طی دوران تحصیل در محضرشان بهره‌مند بودم، اعلام می‌نمایم و از درگاه خداوند برای این عزیزان و سروران آرزوی سلامت، سعادت و توفیق روزافزون می‌نمایم.

شایسته است از مدیریت محترم دبستان شهید جلائی‌پور سرکار خانم مجیدی که در انجام آموزش‌های این پژوهش در مدرسه همراهی کردند تقدیر به عمل آید.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده

فصل اول: طرح تحقیق

- ۱-۱ مقدمه ۱
- ۱-۲ بیان مسأله ۳
- ۱-۳ اهمیت و ضرورت تحقیق ۷
- ۱-۴ اهداف تحقیق ۹
- ۱-۵ فرضیه‌های تحقیق ۱۰
- ۱-۶ تعاریف مفهومی و عملیاتی واژه‌ها و اصطلاحات ۱۰
- ۱-۷ متغیر مستقل تحقیق ۱۲
- ۱-۸ متغیرهای وابسته تحقیق ۱۲
- ۱-۹ متغیرهای کنترل تحقیق ۱۳
- ۱-۱۰ خلاصه فصل اول ۱۴

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

- ۲-۱ مقدمه ۱۶
- ۲-۲ مهارت فرزندپروری ۱۸
- ۲-۲-۱ سبک‌های والدینی (فرزندپروری) ۱۸
- ۲-۲-۲ فرزندپروری مقتدرانه ۲۱
- ۲-۲-۳ فرزندپروری سخت‌گیرانه ۲۲
- ۲-۲-۴ فرزندپروری سهل‌گیرانه ۲۴
- ۲-۲-۵ فرزندپروری بی‌توجه ۲۵

- ۲۸.....۲-۲-۶ اثربخشی روش مقتدرانه.....
- ۳۰.....۲-۲-۷ روش فرزندپروری در اواسط دوران کودکی.....
- ۳۱.....۲-۲-۸ راهبردهای والدگیری برای کودکان ۷ تا ۱۲ سال.....
- ۳۲.....۲-۲-۹ اهداف درازمدت راهبردهای والدگری برای کودکان ۷ تا ۱۲ سال.....
- ۳۴.....۲-۳ پیشینه آموزش مهارت‌های فرزندپروری.....
- ۳۵.....۲-۳-۱ تأثیر فعالیت‌های آموزشی در قلمرو والدین و کودکان.....
- ۳۸.....۲-۴ تنیدگی.....
- ۴۱.....۲-۴-۱ رویکردهای تنیدگی.....
- ۴۱.....۲-۴-۱-۱ رویکرد زیست‌شناختی.....
- ۴۲.....۲-۴-۱-۲ رویکرد شناختی.....
- ۴۳.....۲-۴-۱-۳ رویکرد اجتماعی.....
- ۴۳.....۲-۴-۲ مکانیزم‌های نظم‌دهی به تنیدگی.....
- ۴۶.....۲-۴-۳ پیشینه‌ی پژوهش‌ها در زمینه‌ی تنیدگی.....
- ۴۷.....۲-۴-۴ اثرات تنیدگی.....
- ۴۸.....۲-۴-۵ انواع تنیدگی.....
- ۴۹.....۲-۴-۶ منابع تنیدگی.....
- ۵۰.....۲-۵ والدگری و اهمیت آن.....
- ۵۱.....۲-۵-۱ تعریف والدگری.....
- ۵۲.....۲-۵-۲ والدگری و تنیدگی والدینی.....
- ۵۳.....۲-۵-۳ عوامل اثرگذار بر تنیدگی والدینی و والدگری.....
- ۵۳.....۲-۵-۳-۱ عوامل درون خانوادگی تنیدگی والدینی.....
- ۵۸.....۲-۵-۳-۲ عوامل برون خانوادگی تنیدگی والدینی.....

- ۵۹..... ۲-۵-۴ الگوهای تنیدگی والدینی
- ۶۱..... ۲-۵-۴-۱ ویژگی‌های تنیدگی زای کودک
- ۶۲..... ۲-۵-۴-۲ متغیرهای اصلی مرتبط با سطح تنیدگی والدین
- ۶۴..... ۲-۵-۵ پیامدهای تنیدگی والدینی بر والدین و کودکان
- ۶۶..... ۲-۶ اضطراب کودکان
- ۶۸..... ۲-۶-۱ اختلالات اضطرابی
- ۷۲..... ۲-۷ حرمت خود
- ۷۵..... ۲-۷-۱ اهمیت حرمت خود
- ۷۸..... ۲-۷-۲ تحول حرمت خود در فراخنای زندگی
- ۷۹..... ۲-۷-۳ ابعاد حرمت خود
- ۸۱..... ۲-۷-۴ عوامل مؤثر در رشد و تحول خودپنداشت و حرمت خود
- ۸۵..... ۲-۸ سوابق پژوهش
- ۸۵..... ۲-۸-۱ سوابق پژوهش خارجی
- ۹۹..... ۲-۸-۲ سوابق پژوهش داخلی
- ۱۰۳..... ۲-۹ خلاصه فصل دوم

فصل سوم: روش تحقیق

- ۱۰۵..... ۳-۱ مقدمه
- ۱۰۵..... ۳-۲ جامعه آماری
- ۱۰۵..... ۳-۳ گروه نمونه و روش نمونه‌برداری
- ۱۰۶..... ۳-۴ انتخاب گروه نمونه
- ۱۰۶..... ۳-۵ طرح پژوهش
- ۱۰۸..... ۳-۶ ابزار پژوهش (پرسش‌نامه شاخص تنیدگی والدینی)

- ۳-۷ دستور اجرا شاخص تنیدگی والدینی.....۱۰۹
- ۳-۸ روش نمره‌گذاری شاخص تنیدگی والدینی.....۱۰۹
- ۳-۸-۱ اعتبار و روائی آزمون شاخص تنیدگی والدینی.....۱۰۹
- ۳-۹ پرسش‌نامه اطلاعات فردی ۱۱۰
- ۳-۱۰ پرسش‌نامه شیوه‌های فرزندپروری ۱۱۱
- ۳-۱۰-۱ روائی آزمون شیوه‌های فرزندپروری.....۱۱۱
- ۳-۱۰-۲ پایائی آزمون شیوه‌های فرزندپروری.....۱۱۲
- ۳-۱۰-۳ روائی و پایائی آزمون شیوه‌های فرزندپروری.....۱۱۲
- ۳-۱۱ پرسش‌نامه اضطراب کودکان رینولدز ۱۱۳
- ۳-۱۲ روش نمره‌گذاری پرسش‌نامه رینولدز ۱۱۴
- ۳-۱۳ آزمون حرمت خود کوپراسمیت ۱۱۵
- ۳-۱۳-۱ شیوه‌ی نمره‌گذاری آزمون حرمت خود کوپراسمیت.....۱۱۶
- ۳-۱۳-۲ اعتبار و روائی آزمون حرمت خود کوپراسمیت ۱۱۷
- ۳-۱۴ روش اجرای پژوهش و گردآوری داده‌ها.....۱۱۸
- ۳-۱۵ خلاصه فصل سوم ۱۲۱

فصل چهارم: تحلیل داده‌های تحقیق

- ۴-۱ توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی.....۱۲۵
- ۴-۲ توصیف آماری متغیرهای تحقیق ۱۳۷
- ۴-۳ استنباط آماری (بررسی اثربخشی آموزش در قبل و بعد از آموزش در گروه آزمایش) ۱۶۵
- ۴-۴ استنباط آماری (بررسی مقایسه‌ای نمرات گروه کنترل در قبل و بعد از آموزش).....۱۷۰
- ۴-۵ مقایسه ویژگی‌های جمعیت شناختی گروه کنترل و آزمایش (جهت تعیین

۱۷۵..... (همنائی گروهها)

۱۸۲..... ۴-۶ خلاصه فصل چهارم

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱۸۴..... ۵-۱ خلاصه و جمع بندی

۱۸۷..... ۵-۲ بحث و نتیجه گیری

۲۰۰..... ۵-۳ یافته های جانبی پژوهش

۲۰۲..... ۵-۴ محدودیت های تحقیق

۲۰۳..... ۵-۵ پیشنهادها

۲۰۳..... ۵-۵-۱ پیشنهادهای پژوهشی

۲۰۴..... ۵-۵-۲ پیشنهادهای کاربردی

۲۰۵..... ۵-۶ خلاصه فصل پنجم

۲۰۶..... فهرست منابع فارسی

۲۱۲..... فهرست منابع خارجی

۲۳۹..... پیوست

۲۷۱..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
۲-۱ جدول ابعاد شیوه‌های فرزندپروری با مریند.....	۲۷
۲-۲ جدول خلاصه شیوه‌های توقع و پاسخ‌دهی والدینی.....	۲۷
۲-۳ مؤلفه‌های فرآیند تنیدگی.....	۴۰
۳-۱ طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل.....	۱۰۷
۳-۲ زمان‌بندی شده اجرای پژوهش.....	۱۱۹
۴-۱-۱ توزیع فراوانی براساس متغیر سن مادر.....	۱۲۵
۴-۱-۲ توزیع فراوانی براساس متغیر سن پدر.....	۱۲۶
۴-۱-۳ توزیع فراوانی براساس متغیر تحصیلات مادر.....	۱۲۷
۴-۱-۴ توزیع فراوانی براساس متغیر تحصیلات پدر.....	۱۲۸
۴-۱-۵ توزیع فراوانی براساس متغیر شغل مادر.....	۱۲۹
۴-۱-۶ توزیع فراوانی براساس متغیر شغل پدر.....	۱۳۰
۴-۱-۷ توزیع فراوانی براساس متغیر وضعیت مسکونی.....	۱۳۱
۴-۱-۸ توزیع فراوانی براساس متغیر تعداد فرزندان.....	۱۳۲
۴-۱-۹ توزیع فراوانی براساس متغیر ترتیب تولد.....	۱۳۳
۴-۱-۱۰ توزیع فراوانی براساس متغیر وضعیت تأهل.....	۱۳۴
۴-۱-۱۱ توزیع فراوانی براساس متغیر میزان درآمد ماهیانه.....	۱۳۵
۴-۱-۱۲ توزیع فراوانی براساس متغیر سن دانش‌آموز.....	۱۳۶
۴-۲-۱ شاخص‌های آماری بررسی خرده‌مقیاس فزون‌کنشی.....	۱۳۷
۴-۲-۲ شاخص‌های آماری بررسی خرده‌مقیاس تقویت‌گری.....	۱۳۸
۴-۲-۳ شاخص‌های آماری بررسی خرده‌مقیاس خلق کودک.....	۱۳۹

- ۴-۲-۴ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس پذیرندگی ۱۴۰
- ۴-۲-۵ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس سازش‌پذیری ۱۴۱
- ۴-۲-۶ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس فزون‌طلبی ۱۴۲
- ۴-۲-۷ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس تنیدگی کل در قلمرو فرزندان در (PSI) ۱۴۳
- ۴-۲-۸ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس احساس صلاحیت ۱۴۴
- ۴-۲-۹ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس دلبستگی والدینی ۱۴۵
- ۴-۲-۱۰ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس محدودیت نقش ۱۴۶
- ۴-۲-۱۱ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس افسردگی ۱۴۷
- ۴-۲-۱۲ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس ارتباط با همسر ۱۴۸
- ۴-۲-۱۳ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس انزوای اجتماعی ۱۴۹
- ۴-۲-۱۴ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس سلامت والدین ۱۵۰
- ۴-۲-۱۵ شاخص‌های آماری بررسی خرده مقیاس تنیدگی زندگی ۱۵۱
- ۴-۲-۱۶ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس تنیدگی کل در مادران در PSI ۱۵۲
- ۴-۲-۱۷ شاخص‌های آماری بررسی شیوه‌ی فرزندپروری سهل‌گیرانه ۱۵۳
- ۴-۲-۱۸ شاخص‌های آماری بررسی شیوه‌ی فرزندپروری سخت‌گیرانه ۱۵۴
- ۴-۲-۱۹ شاخص‌های آماری بررسی شیوه‌ی فرزندپروری مقتدرانه ۱۵۵
- ۴-۲-۲۰ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس اضطراب در بعد جسمانی ۱۵۶
- ۴-۲-۲۱ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس اضطراب در بعد نگرانی فزون‌حساسی ۱۵۷
- ۴-۲-۲۲ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس اضطراب در بعد تمرکز ۱۵۸
- ۴-۲-۲۳ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس اضطراب کل ۱۵۹
- ۴-۲-۲۴ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس حرمت خود در بعد اجتماعی ۱۶۰
- ۴-۲-۲۵ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس حرمت خود در بعد خانوادگی ۱۶۱

- ۱۶۲-۲-۲۶ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس حرمت خود در بعد تحصیلی ۱۶۲
- ۱۶۳-۲-۲۷ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس حرمت خود در بعد عمومی ۱۶۳
- ۱۶۴-۲-۲۸ شاخص‌های آماری بررسی مقیاس حرمت خود ۱۶۴
- ۱۶۵-۳-۱ آزمون t همبسته برای مقایسه در قلمرو تنیدگی فرزندان (در گروه آزمایش) ۱۶۵
- ۱۶۶-۳-۲ آزمون t همبسته برای مقایسه تنیدگی مادران (در گروه آزمایش) ۱۶۶
- ۱۶۷-۳-۳ آزمون t همبسته برای مقایسه شیوه‌های فرزندپروری (در گروه آزمایش) ۱۶۷
- ۱۶۸-۳-۴ آزمون t همبسته برای مقایسه اضطراب فرزندان (در گروه آزمایش) ۱۶۸
- ۱۶۹-۳-۵ آزمون t همبسته برای مقایسه حرمت خود فرزندان (در گروه آزمایش) ۱۶۹
- ۱۷۰-۴-۱ آزمون t همبسته برای مقایسه در قلمرو تنیدگی فرزندان (در گروه کنترل) ۱۷۰
- ۱۷۱-۴-۲ آزمون t همبسته برای مقایسه تنیدگی مادران (در گروه کنترل) ۱۷۱
- ۱۷۲-۴-۳ آزمون t همبسته برای مقایسه شیوه‌های فرزندپروری (در گروه کنترل) ۱۷۲
- ۱۷۳-۴-۴ آزمون t همبسته برای مقایسه اضطراب فرزندان (در گروه کنترل) ۱۷۳
- ۱۷۴-۴-۵ آزمون t همبسته برای مقایسه حرمت خود فرزندان (در گروه کنترل) ۱۷۴
- ۱۷۵-۵-۱ آزمون t مستقل برای مقایسه سن مادر در دو گروه ۱۷۵
- ۱۷۵-۵-۲ آزمون t مستقل برای مقایسه سن پدر در دو گروه ۱۷۵
- ۱۷۶-۵-۳ آزمون اسمیرنوف کلموگروف دو گروهی برای مقایسه تحصیلات مادر ۱۷۶
- ۱۷۶-۵-۴ آزمون اسمیرنوف کلموگروف دو گروهی برای مقایسه تحصیلات پدر ۱۷۶
- ۱۷۷-۵-۵ آزمون اسمیرنوف کلموگروف دو گروهی برای مقایسه سن فرزند ۱۷۷
- ۱۷۷-۵-۶ آزمون اسمیرنوف کلموگروف دو گروهی برای مقایسه ترتیب تولد فرزند ۱۷۷
- ۱۷۸-۵-۷ آزمون اسمیرنوف کلموگروف دو گروهی برای مقایسه درآمد ماهیانه ۱۷۸
- ۱۷۸-۵-۸ آزمون اسمیرنوف کلموگروف دو گروهی برای مقایسه تعداد فرزندان ۱۷۸
- ۱۷۹-۵-۹ آزمون مجدرکاری توافقی جهت بررسی سطوح شغلی مادر در دو گروه ۱۷۹

۱۰-۵-۴ آزمون مجدرکاری توافقی جهت بررسی سطوح شغلی پدر در دو گروه.....۱۷۹

۱۱-۵-۴ آزمون مجدرکاری توافقی جهت بررسی وضعیت تأهل در دو گروه.....۱۸۰

۱۲-۵-۴ ضریب همبستگی پیرسون بررسی ارتباط بین تنیدگی فرزندان با تنیدگی مادران

قبل از آموزش.....۱۸۱

۱۳-۵-۴ ضریب همبستگی پیرسون بررسی ارتباط بین تنیدگی فرزندان با تنیدگی مادران

بعد از آموزش.....۱۸۱

فهرست شکل‌ها

صفحه

عنوان

شکل ۱-۲ چهار الگوی اصلی والدینی براساس دو محور پاسخ‌دهی و توقع والدین..... ۲۰

شکل ۲-۲ الگوی تنیدگی والدینی ابیدین..... ۶۰

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
۴-۱-۱ بررسی متغیر سن مادر.....	۱۲۵
۴-۱-۲ بررسی متغیر سن پدر.....	۱۲۶
۴-۱-۳ بررسی متغیر تحصیلات مادر.....	۱۲۷
۴-۱-۴ بررسی متغیر تحصیلات پدر.....	۱۲۸
۴-۱-۵ بررسی متغیر شغل مادر.....	۱۲۹
۴-۱-۶ بررسی متغیر شغل پدر.....	۱۳۰
۴-۱-۷ بررسی متغیر وضعیت مسکونی.....	۱۳۱
۴-۱-۸ بررسی متغیر تعداد فرزندان.....	۱۳۲
۴-۱-۹ بررسی متغیر ترتیب تعداد فرزندان.....	۱۳۳
۴-۱-۱۰ بررسی متغیر وضعیت تأهل.....	۱۳۴
۴-۱-۱۱ بررسی متغیر میزان درآمد ماهیانه.....	۱۳۵
۴-۱-۱۲ بررسی متغیر سن دانش آموز.....	۱۳۶
۴-۲-۱ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس فزون‌کنشی.....	۱۳۷
۴-۲-۲ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس تقویت‌گری.....	۱۳۸
۴-۲-۳ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس خلق کودک.....	۱۳۹
۴-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس پذیرندگی.....	۱۴۰
۴-۲-۵ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس سازش‌پذیری.....	۱۴۱
۴-۲-۶ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس فزون‌طلبی.....	۱۴۲
۴-۲-۷ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در مقیاس تنیدگی کل در قلمرو فرزندان.....	۱۴۳
۴-۲-۸ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس احساس صلاحیت در مادران.....	۱۴۴

- ۹-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس دلبستگی والدینی در مادران ۱۴۵
- ۱۰-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس محدودیت نقش در مادران ۱۴۶
- ۱۱-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس افسردگی در مادران ۱۴۷
- ۱۲-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس ارتباط با همسر در مادران ۱۴۸
- ۱۳-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس انزوای اجتماعی در مادران ۱۴۹
- ۱۴-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس سلامت والدین در مادران ۱۵۰
- ۱۵-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در خرده مقیاس تنیدگی زندگی در مادران ۱۵۱
- ۱۶-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در مقیاس تنیدگی کل در مادران ۱۵۲
- ۱۷-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در شیوهی فرزندپروری سهل‌گیرانه ۱۵۳
- ۱۸-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در شیوهی فرزندپروری سخت‌گیرانه ۱۵۴
- ۱۹-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در شیوهی فرزندپروری مقتدرانه ۱۵۵
- ۲۰-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس اضطراب در بعد جسمانی ۱۵۶
- ۲۱-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس اضطراب در بعد نگرانی
- فزون‌حساسی در فرزندان ۱۵۷
- ۲۲-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس اضطراب در بعد تمرکز ۱۵۸
- ۲۳-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها در مقیاس اضطراب کل فرزندان ۱۵۹
- ۲۴-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس حرمت خود در بعد اجتماعی ۱۶۰
- ۲۵-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس حرمت خود در بعد خانوادگی ۱۶۱
- ۲۶-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس حرمت خود در بعد تحصیلی ۱۶۲
- ۲۷-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس حرمت خود در بعد عمومی ۱۶۳
- ۲۸-۲-۴ نمایش تفاوت میانگین آزمودنیها براساس مقیاس حرمت کل در فرزندان ۱۶۴

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های فرزندپروری بر کاهش تنیدگی مادران و فرزندان و افزایش حرمت خود کودکان در نمونه غیر بالینی انجام شد. برای دستیابی به این هدف ۲۵۰ مادر از میان مادران کودکان مشغول به تحصیل در مقطع ابتدایی به طور تصادفی از یک مدرسه دولتی انتخاب شدند و به کلیه گویه‌های شاخص تنیدگی والدین (PSI، ابیدین، ۱۹۹۰) و آزمون شیوه‌های فرزندپروری (بام ریند، ۱۹۷۳) پاسخ دادند و از میان آنان ۸۰ مادر فرزون تنیده انتخاب شدند که از میان گروه اخیر ۳۸ مادر به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار گرفتند. هم‌چنین فرزندان دختر مادران مذکور با میانگین سنی ده سال و ۶ ماه به کلیه گویه‌های آزمون اضطراب کودکان (رینولدز و پاژت، ۱۹۸۲) و آزمون حرمت خود کودکان (کوپر اسمیت، ۱۹۶۷) پاسخ دادند.

پس از پایان دوره آموزش به مدت ۸ جلسه به طور مجدد آزمون‌های فوق در مورد مادران و فرزندان دختر آنان در گروه آزمایش و کنترل اجرا گردید، پس از جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل داده‌ها با استفاده از نسخه شانزدهم نرم‌افزار آماری (SPSS) بر اساس مقایسه تفاوت میانگین دو گروه با استفاده از آزمون t همبسته نشان داد که شاخص تنیدگی مادران به واسطه مداخله کاهش معنادار یافته است. هم‌چنین سطوح کلی اضطراب و حرمت خود کودکان نیز کاهش معنادار یافته است. بنابراین می‌توان گفت که آموزش شیوه‌های فرزندپروری باعث کاهش معنادار تنیدگی والدین و کاهش معنادار سطوح اضطراب فرزندان و کاهش معنادار سطوح حرمت خود کودکان داشته است.

واژگان کلیدی: اضطراب کودک، تنیدگی والدین، حرمت خود، مهارت‌های فرزندپروری.

فصل اول

مقدمه

تولید مثل فرآیندی بی بدیل و بنیادین است که حیات گونه ها به آن وابسته است در مجموع حیات ، هدف اصلی یا فراگیری بسیاری از رفتارهاست، اما در صورتی که فرزندان حاصل از تولید مثل قادر به ادامه حیات نباشند تولید مثل بی فایده خواهد بود که در این میان نقش اساسی تداوم حیات بر عهده والدین است تا با به کارگیری شیوه‌های صحیح فرزند پروری تداوم حیات را تضمین کنند (پاتز^۱ و شورت^۲، ۱۹۹۹).

به ویژه از آنجا که کودک آدمی موجودی آسیب پذیر است و به تنهایی قادر به مراقبت از خود نیست ارائه حمایت و محافظت از جانب والدین از زمان تولد تا فراسوی دوران کودکی برای حفظ حیات کودک ضروری است، بنابراین به منظور پرورش کودکان به عنوان یک شهروند مؤثر باید به ماهیت و طبیعت کودکان و فرزند پروری به عنوان واسطه این تحول توجه داشت (کولینز^۳ و همکاران، ۲۰۰۰).

براساس دست نوشته های بالینی استفاده از شیوه های فرزندپروری به زمانهای قدیم باز می گردد (فرنچ^۴، ۱۹۹۵).

فرزند پروری به طور فزاینده ای در بافت‌های فرهنگی، شهری، اقتصادی و مذهبی سازماندهی شد و با توجه به آسیب پذیر بودن کودکان احتمالاً دوران کودکی به عنوان یک دوره مشخص از زندگی برای فرزند پروری دارای اهمیت خاصی است (هی وود^۵ و همکاران، ۲۰۰۱).

امروزه در اکثر کشورهای توسعه یافته روی مراقبت و حمایت از کودکان نظارت‌های

¹- Potts, M.

²-Short, R.

³ - Collins, W.A.

⁴ - French, V.

⁵- Heywood, et.al

ویژه‌های صورت می‌گیرد و برای رفاه و آسایش والدین به منظور کمک به کودکان توجه خاصی مبذول می‌شود همچنین بافت‌های اجتماعی و فرهنگی در راستای نیازهای کودکان تنظیم می‌شده است (حقوقی^۱ و لانگ^۲ ۲۰۰۴).

فروید^۳ (۱۹۱۶) روی نقش محوری و اولیه فرزند پروری برای کودک اهمیت بسیار زیادی قائل بوده است با وجود آنکه شواهد وی بر اساس مهارت بالینی و تک بالینی بوده است با این حال پژوهش‌های انجام شده در زمینه فرزند پروری و تأثیر آن بر کودکان به طور عمده از ربع قرن بیستم شروع شده است (همان منبع).

بالبی^۴ (۱۹۵۱) نیز منشاء بسیاری از اختلالات دوران کودکی را اختلال میان ارتباط و عشق والد - کودک و پیامدهای آن می‌داند، تمرکز او روی پیچیدگی‌های تعامل والد - کودک و دلبستگی متعاقب آن منجر به پدیدار شدن حوزه وسیعی از نیاز به فرآیندهای فرزند پروری و پیامدهای آن گردید (همان منبع).

^۱ -Hoghghi,m

^۲ - Long, N.

^۳ - Freud,z

^۴ - Bowlby,j